

Poštnina plačana v gotovini

ŠTEVILKA 9

LETNIK XXXVII

NARODNI

GOSPODAR

GLASILO ZADRUŽNE ZVEZE V LJUBLJANI

V LJUBLJANI, DNE 15. SEPTEMBRA 1936

VSEBINA: Poročilo in računski zaključek Zadrुžne zveze v Ljubljani za leto 1935. — Zakaj ne pride konsumno zadrुžništvo do razmaha? — Benko: Javne podpore in naše mlekarске zadrुge. — Priznanje zadrुžništvu. — Položaj kmečkega stanu na Ruskem. — Uredba o omejitvi odsvajanja nepremičnin. — Zvezine objave. — Gospodarstvo.

Priloga „Narodnega Gospodarja“ štev. 9, 1. 1936.

Za vsa objavljena vabila, pri katerih ni izrecno drugače določeno, velja določba: Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, se vršil pol ure kasneje na istem mestu in pri istem dnevnem redu drugi občni zbor, ki veljavno sklepa ne glede na številno navzočih članov.

Izredni občni zbor Hranilnice in posojilnice za blejski kot na Bledu, r. z. z n. z., se bo vršil dne 24. septembra 1936 ob 4 popoldne. Dnevni red: 1. Čitanje zadnjega revizijskega poročila. 2. Sprememba pravil. 3. Slučajnosti.

Občni zbor Vodovodne zadrुge v Goričanah, r. z. z o. z., se bo vršil v nedeljo, dne 27. septembra 1936, ob 8 zjutraj v hiši g. Lazarja Luštreka. Dnevni red: 1. Poročilo načelstva. 2. Poročilo nadzorstva. 3. Odobritev računskega zaključka za l. 1935. 4. Čitanje revizijskega poročila. 5. Volitev a) načelstva in b) nadzorstva. 6. Slučajnosti.

Izredni občni zbor Hranilnice in posojilnice na Dobravi pri Kropi, r. z. z n. z., se bo vršil v nedeljo, dne 27. septembra l. 1936, ob 3 popoldne v poslovnih prostorih v župnišču. Dnevni red: 1. Poročilo o položaju. 2. Razrešitev sedanjih in volitev novih članov načelstva. 3. Sklepanje o prošnji za zaščito. 4. Slučajnosti.

Redni občni zbor Prve žehlarske in železoobrtne zadrुge v Kropi in Kamni gorici, r. z. z o. z., se bo vršil v soboto, dne 26. septembra 1936, ob 15 v »Zadrुžnem domu« v Kropi. Dnevni red: 1. Poročilo načelstva. 2. Poročilo nadzorstva. 3. Revizijsko poročilo. 4. Po-

trditev rač. zaključka za leto 1935/36. 5. Sklepanje o razdelitvi čistega dobička. 6. Sklepanje o obrestovanju deležev. 7. Sprememba pravil v § 13, zadnji odstavek. 8. Volitev načelstva. 9. Volitev dveh članov nadzorstva. 10. Razgovor o predlogu načelstva glede družinskih doklad.

Občni zbor Hranilnice in posojilnice v Mežici, r. z. z n. z., se bo vršil dne 27. septembra 1936 ob pol 11 v uradnih prostorih. Dnevni red: 1. Poročilo načelstva in nadzorstva. 2. Potrditev računskega zaključka za l. 1935. 3. Poročilo o izvršeni reviziji. 4. Slučajnosti.

Občni zbor Stavbne zadrुge »Katoliški dom« v Mežici, r. z. z o. z., se bo vršil dne 27. septembra 1936, ob pol 12 v uradnih prostorih zadrुge. Dnevni red: 1. Poročilo načelstva in nadzorstva. 2. Potrditev računskega zaključka za l. 1935. 3. Poročilo o izvršeni reviziji. 4. Slučajnosti.

Izredni občni zbor Nabavne in prodajne zadrुge na Selu pri Bledu, r. z. z o. z., v likvidaciji, se bo vršil dne 27. septembra 1936 na Selu št. 7 ob 3 popoldne. Dnevni red: 1. Poročilo likvidatorjev o končani likvidaciji. 2. Sklepanje o shrambi poslovnih knjig.

Redni letni občni zbor Zadrुžne knjigarne v Trbovljah, r. z. z o. z., se bo vršil v četrtek, dne 24. septembra 1936, ob 5 popoldne v društvenih prostorih knjigarne. Dnevni red: 1. Čitanje in odobrenje zapisnika zadnjega letnega občnega zbora. 2. Poročilo načelstva. 3. Poročilo nadzorstva. 4. Čitanje revizijskega poročila. 5. Odobritev računskega zaključka za l. 1935/36. 6. Volitev načelstva. 7. Volitev nadzorstva. 8. Slučajnosti.

NARODNI GOSPODAR

GLASILO ZADRUŽNE ZVEZE V LJUBLJANI

Člani Zadružne zveze dobivajo list brezplačno. Cena listu za nečlane po 25 Din na leto, za pol leta 1250 Din. — Cena inseratov po dogovoru. — Izhaja 15. dne vsakega meseca. — Rokopisi se ne vračajo.

Vabilo

na

redno glavno skupščino

Zadružne zveze v Ljubljani
registrirane zadruga z omejeno zavezo

ki se bo vršila 12. oktobra 1956 ob 10. uri dopoldne v beli dvorani hotela „Union“ v Ljubljani, Miklošičeva cesta

Dnevni red:

1. Odobritev zapisnika o zadnji glavni skupščini.
2. Poročilo načelstva.
3. Poročilo nadzorstva
4. Odobritev računskega zaključka za l. 1955.
5. Čitanje revizijskega poročila Glavne zadružne zveze.
6. Slučajnosti.

Dr. A. Korošec
predsednik.

I. § 19. Zvezinih pravil: Zvezina skupščina.

Zvezina skupščina je občni zbor zadruga in sestoji iz odposlancev Zvezinih članic. Vsako Zvezino članico zastopa na Zvezini skupščini njen načelnik. Če pa ta pri Zvezini skupščini ni prisoten, zastopa Zvezino zadruga pooblaščenec, ki se izkaže s pravilnim pooblastilom načelstva Zvezine članice. Ena oseba sme zastopati kvečjemu 10 zadrug.

II. Pooblastila.

Zadruga, ki ne bi poslala na skupščino svojega zastopnika, prosimo, da pošljejo pravilno podpisano pooblastilo Zvezi, ki bo poskrbela za zastopstvo.

III. Vožnja po železnici.

Polovična vožnja po železnici je zaprosena. V slučaju, da bo dovoljena, obvestimo zadruga po časopisju.

Poročilo in računski zaključek Zadružne zveze v Ljubljani za leto 1935.

Članstvo:

Število članic konec l. 1934 je znašalo	667
v teku l. 1935 jih je pristopilo	15
skupaj	<u>680</u>
odpadlo jih je	14
in znaša število članic konec l. 1935	666

Deleži:

Konec l. 1934 je znašalo stanje deležev	Din 1,708.500.—
v l. 1935 je prirastlo	„ 7.000.—
skupaj	<u>Din 1,715.500.—</u>
odpadlo	„ 7.200.—
tako, da je stanje deležev konec l. 1935 znašalo	<u>Din 1,708.500.—</u>

Vloge v tekočem računu:

Vloge v tek. rač. so znašale 31. 12. 1934	Din 201,285.962.59
konec l. 1935 pa	„ 202,076.422.76
torej so se vloge v l. 1935 pomnožile za	Din 790.460.17

Kreditni v tekočem računu:

Kreditni konec l. 1934 so znašali	Din 61,965.245.52
konec l. 1935 pa	„ 58,622.720.55
torej so se krediti v l. 1935 znižali za	Din 3,340.524.97

Naložen denar:

Stanje naloženega denarja 31. 12. 1934	Din 114,095.396.51
31. 12. 1935	„ 113,657.911.21
torej se je stanje naloženega denarja znižalo za	Din 437.485.10

Bilanca z dne 31. decembra 1935

A k t i v a :

1. Gotovina	Din 66.591.50
2. Poštna hranilnica	„ 706.802.12
3. Terjatve	„ 58,622.720.55
4. Naložbe	„ 113,657.911.21
5. Efekti	„ 28,498.100.75
6. Tuji deleži	„ 100.126.—
7. Nepremičnine	„ 6,570.028.—
	<u>Din 208,022.279.95</u>

P a s i v a :

1. Deleži	Din 1,708.500.—
2. Sklad po čl. 15 ur.	„ 1,714.589.57
3. Sanac. fond zadrug	„ 163.040.55
4. Vloge v tek. rač.	„ 202,076.422.76
5. Reeskont	„ 1,650.000.—
6. Lombard	„ 666.000.—
7. Čisti dobiček	„ 43.927.45
	<u>Din 208,022.279.95</u>

Račun zgube in dobička za l. 1935.

Z g u b a :

1. Upravni stroški	Din 1,035.823.69
2. Zadružna šola	„ 52.969.25
3. Tiskovine	„ 48.208.25
4. »Nar. Gospodar«	„ 43.928.75
5. Teč. razlika efektov	„ 337.087.50
6. Obresti	„ 5,239.159.51
7. Odpisi	„ 695.258.57
8. Stroški nepremič.	„ 134.574.50
9. Čisti dobiček	„ 43.927.45
	<u>Din 7,650.937.27</u>

D o b i č e k :

1. Upravni dohodki	Din 114.886.10
2. Podpore	„ 65.000.—
3. Zadružna šola	„ 35.661.50
4. Tiskovine	„ 73.556.87
5. »Nar. Gospodar«	„ 24.707.—
6. Teč. razlika efektov	„ 1,526.707.05
7. Obresti	„ 5,753.547.—
8. Doh. nepremičnin	„ 237.071.75
	<u>Din 7,650.937.27</u>

Zakaj ne pride konsumno združništvo do razmaha?

Da bi konsumenti zmanjšali eksploatacijo kapitalistične trgovine, se organizirajo v konsumne zadruge. Na trgu nastopajo kot organizirana celota, ki je kos ne samo eksploatacijo zavreti in odpraviti blagovno oderuštvo, temveč tudi stalno regulirati cene v smislu tržnega mehanizma. Poedinec namreč v divjem tekmovanju liberalnega gospodarstva tone, kapitalistična trgovina oziroma družba se nanj ne ozira in to iz razloga, ker predstavlja le mrtvo številko, sestavni del ogromnega kolesja, ki se da z malenkostnimi stroški prav hitro nadomestiti. Na organizirano maso pa postane trg takoj pozoren, ne samo zaradi tega, ker predstavlja ta masa navadno solidnega, zanesljivega in plačila zmožnega odjemalca, temveč tudi zaradi tega, ker vzbuja demokratično organizirana gospodarska enota na liberalnem trgu bojazen. Razumljivo! Potrošno blago napravi od producenta do konsumenta neverjetno dolgo pot: od producenta preko cele vrste posrednikov do detajlista in od tega na konsumenta. Vsak izmed teh prodaja blago z dobičkom na račun konsumenta, ker tvori dobiček tem posrednikom edini vir zaslužka. Organizirana masa pa kupuje blago večinoma neposredno od producenta ter pribije nabavni ceni le minimalni povešček (za kritje transporta, trošarine, davkov i. t. d.). Odpadejo torej vsi dobički posrednikov med producentom in detajlistom. Iz tega sledi, da morejo dobivati konsumenti življenjske potrebščine po nižjih cenah.

Zaradi lažjega predstavljanja si predočimo, da gre pot blaga od produ-

centa do grosista in preko tega ter detajlista h konsumentu; torej tako: producent — grosist — detajlist — konsument. Z organizacijo konsumentov bi se izključil iz trgovanja ne samo detajlist, temveč tudi grosist. Vlogo detajlista prevzame konsumna zadruga. Cilj konsumnega združništva je torej, da se ogne vseh mogočih posrednikov med producentom in detajlistom, v danem primeru, da se ogne predvsem grosista, ker je ta tipični predstavnik kapitalistične trgovine. Detajlist je več ali manj orodje producenta in grosista, filijala grosistova, reklamno podjetje producentovo. Kljub zatrjevanemu gospodarskemu liberalizmu opažamo, da je detajlist v kapitalistično liberalnem gospodarskem sistemu popolnoma zaslužnjen in da jih je le nekoliko — na prste jih moremo prešteti — izvoljenih. Jasno nam postane to dejstvo takoj, če pomislimo, da vlada v liberalnem gospodarstvu zgolj formalna svoboda, katero uživa vsakdo, dejansko pa se tu kosajo naravne zmožnosti, ki niso nikdar dane vsaj dvema v enaki meri. Vendar bi bilo v tem sistemu še vse v redu, če bi se tekmovanje vršilo po načelih morale in etike. Ker pa to tekmovanje ne gre gladko izpod rok, si kapitalisti izmišljajo vse mogoče načine eksploatacije, k čemur pristopi še nenasitni pohlep po dobičku. Vse to pa vodi slej ko prej v tak gospodarski kaos, v kakršnem se nahajamo danes in iz katerega nas more rešiti samo združništvo.

V združno organiziranem ustroju kupuje konsumna zadruga, kakor že povedano, življenjske potrebščine nepo-

sredno od producenta. Organizirani združniki nudijo močan odpor blagovnemu oderuštvu, a zveze konsumnih zadrug so edini činitelji, ki morejo ogromno tekmovalje v liberalnem gospodarstvu parirati in mu rahljati osnovo, da ga končno odpravijo in postavijo nov, boljši družabni red, ki naj sloni na združnem ustroju.

Toda, da se to veliko delo izvede, se zahteva od konsumentov, ki se organizirajo, dvoje: močna združna zavest skupnosti v smislu nauka: »Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe« ter železna disciplina. To sta činitelja, ki sta edina odločujoča v združništvu, a prav še v konsumnem in produktivnem. O teh činiteljih vemo mi Slovenci prav malo, ker nas je liberalni in kapitalistični sistem že tako okužil, da kljub vsej dobri volji vidimo samo sebe. Vse dotlej, dokler ne prideta ti dve okolnosti do vidnega izraza, ne moremo prav govoriti »o združništvu pri Slovencih«. Kakšne posledice ima gospodarska samostojnost, katero si moremo pridobiti v liberalnem sistemu gospodarstva samo z združno organizacijo, občutimo danes kar najbolj. Če hočemo torej, da se gospodarsko osamosvojimo, je potrebno, da si privzgojimo zavest združne skupnosti in železno disciplino. Konsumno združništvo potrebuje teh dveh pripomočkov iz dveh razlogov. Prvič, ker zahteva že panoga kot taka, t. j. pozadružena trgovina, oziroma pozadružena potrošnja jačje pozornosti od strani konsumentov kot katerakoli druga pozadružena panoga. Drugič, ker sta združna skupnost in disciplina nujni ne samo med člani ene in iste zadruge, temveč tudi med zadrugami samimi, včlanjenih v zvezi. Pogrešno je namreč mišljenje,

da je s snovanjem konsumne zadruge cilj že dosežen. S tem je samo odpravljen zadnji, kakor smo zgoraj videli, ne odločujoči faktor v kapitalistični trgovini, namreč detajlist. Tudi konsumna zadruge je sama zase kaplja v morje, more postati slej ko prej filijala grosistova in reklamno podjetje producenta. Take zadruge so obsojene na životarjenje. Grosist in producent imata interes, da se vzdržita, imata interes, da se liberalni gospodarski sistem ne poruši. Iz tega razloga bo grosist dobavil detajlistu blago po nižji ceni, pri čemur bo sicer zmanjšan dobiček, ki pa bo po odpravi zadruge desetkratno povrnjen. Dasi detajlist ne igra pri razvoju konsumnega združništva tako važne vloge, je vendar le važen činitelj v kapitalističnem sistemu, ker predstavlja slepo orožje kapitalista, za katerega hodi po kostanj v ogenj. Prav tako tudi konsumna zadruge sama kot taka v združnem gibanju pomeni sicer nekaj, vendar ne vsega.

Potrebna je torej taka organizacija, ki bo stopila na prste prvemu izrazitejšemu predstavniku kapitalistične trgovine, t. j. grosistu. Ta organizacija je z v e z a k o n s u m n i h z a d r u g. Tudi tu, še bolj kot pri posameznih konsumnih zadrugah, se zahtevata zgoraj omenjena činitelja. Kajti kapitalizem se bo dal ugnati samo z masovno akcijo v obliki združništva. Vendar je treba opozoriti zopet na to, da včlenjenost zadrug v zvezo ne sme biti samo formalnega značaja, t. j. ni dovolj, da se zadruge v zvezo samo vpiše, dejansko pa podpira tistega, proti kateremu se združništvo bori. Obstoje take zveze v takih okoliščinah bi bil nesmiseln. Bistvo zveze je v tem, da se njene članice naslone nanjo

z vso silo, da jo moralno in gmotno podpro na ta način, da se vse nabave izvrše samo preko nje. In vendar pri nas ni tako! Zakaj ne? Zopet vedno ista stara pesem: pomanjkanje zadrugne zavesti, pomanjkanje čuta do skupnosti, pomanjkanje discipline! Posledica tega je, da so konsumne zadruge obsojene na životarjenje in da jih kapitalistični val potegne za seboj. Vse metode trgovanja so izrazito kapitalistične; kriterij skupnosti izgine, ljubosumnost med poslovodji in člani načelstva raste. Skratka, zadovoljna sta producent in grosist. Zadruga mora likvidirati edino zaradi tega, ker je zgrešila svoj cilj, samo zaradi tega, ker ni delovala v smislu zadrugne ideologije. Kajti, če bi si bila zadruga v svesti, da ni sama sebi namen, potem bi bila njena prva dolžnost, da se včlani v zvezo, da se s tem razmahne krog zadrugnikov, razširi trg, povečajo ponudbe in da regulirajo cene. Vsi izgovori zadrug, da dobe blago drugod ceneje, pod boljšimi pogoji i. t. d. drže le trenutno. Toda čas pokaže, da so to samo kapitalistične limanice, nastavljene po načelu »razdvajaj in vladal boš«, na katere se naše zadruge kaj rade vjamejo. Zato je res, da dajo grosisti pri večjih nabavah rabate, vendar je na drugi strani tudi res, da so ti rabati obilno povrnjeni.

In sedaj odgovor na vprašanje, zakaj morajo zadruge blago plačevati dražje pri zvezi kot drugod. Odgovor je kaj lahek, če si zadruga izpraša vest in pregleđa bilanco svoje zadrugne zavesti in discipline. Vse zadruge naj nabavljajo blago pri zvezi, vse zadruge naj pokažejo vsaj voljo, da hočejo z njo delovati. Promet se bo povečal, minimalni prebitki bodo dali zvezi dihati, zadru-

ge bodo dobivale blago ceneje in ga tudi ceneje prodajale. Zveza torej je tisti činitelj, ki stopi na grosistovo mesto, na mesto prvega izrazitejšega predstavnika v kapitalističnem gospodarstvu. Zveza pride v neposredni stik s producentom, mu diktira kakovost in količino blaga in seveda tudi ceno v pravičnem sorazmerju. Pojdimo še dalje! Če bi producent ne hotel pristati na zvezine pogoje, bi pričeli zadrugniki misliti na lastno produkcijo. Produkcija se bo pozadružila in mesto o kapitalističnih tovarnah bomo govorili o zadrugnih tovarnah. Tako vidimo, da gredo vse panoge zadrugništva roko v roki.

Vendar ne smemo na drugi strani prezreti dejstva, da se je tudi v zveze kosumnih zadrug vnesel kapitalistični duh. Tudi v zvezah je potrebna reorganizacija v smeri zadrugne skupnosti po načelu: »Vsi za enega, eden za vse.« Kakor za zadruge, prav tako velja tudi za zveze poglavje o zadrugni skupnosti in o neizprosni disciplini.

V vseh razmotrivanjih o uspehih in neuspehih našega zadrugništva, v odgovorih na vsa vprašanja, zakaj se kapitalizem še tako bohotno šopiri na račun zadrugništva ter v vseh drugih sodobnih gospodarskih problemih se opaža samo ena točka, katero prezirajo vsi pokreti, in ta je: zavest skupnosti in odgovornost posameznika napram celoti. Dokler ni ta točka osvetljena, so zaman vsi gospodarski načrti, zaman vsa kulturna ter politična samostojnost tako poedinca kakor celote. Naj bo naša edina naloga vzgajati samega sebe in okolico v tem smislu, da dosežemo to, za kar so se borili zadrugniki vseh časov in vseh narodov.

Benko:

Javne podpore in naše mlekarске zadruge.

Menda nobena panoga našega združništva tako vztrajno ne prosi za podpore iz javnih proračunov, kot baš mlekarске zadruge, tako da je neprestano »fehtarenje« postalo že nekaka moda ali — rekel bi — nenapisana pravica teh zadrug.

Ravno tako pogoste kot prošnje so pa tudi pritožbe in kritike, češ, da se mlekarstvo premalo podpira in podobno. V resnici vidimo, da je v zadnjih letih v proračunu kr. banske uprave dravske banovine pod naslovom »Mlekarstvo in mlečna propaganda« vnešen kaj skromen znesek Din 20.000, kar bi bilo premalo celo v boljših prilikah kot so naše.

Potreba, da se razpoložljiva denarna sredstva javnih proračunov v bodoče v večji meri porabljajo tudi za pospeševanje mlekarstva, je torej na dlani. Vprašanje je le, kako to doseči.

Ni treba, da je človek strokovnjak, pa bo kljub temu lahko ugotovil, kako naše združno mlekarstvo v zadnjih letih neprestano izgublja na terenu. Čedalje manje je mlekarških zadrug, ki še obratujejo, množina mleka pada iz leta v leto, z izjemo menda ene same zadruge. Tudi cene za mleko in mlečne izdelke so slabše iz leta v leto, kar vse se izraža v čedalje slabših bilancah.

Ker pa govorimo o podporah, si moramo zastaviti vprašanje, ali je sploh mogoče zaustaviti nadaljnje propadanje našega mlekarstva s tem, da bi mu začeli deliti podpore na veliko? Ali propada res le zaradi tega, ker ga tako malo podpiramo iz javnih proračunov?

Še preden na to vprašanje odgovorimo, skušajmo ugotoviti direktne kriv-

ce zgoraj opisanih pojavov. Ne da bi se morali spuščati v podrobnosti, lahko omenimo sledeče:

P r v i č. Previsoki režijski stroški v primeri z množino mleka.

D r u g i č. Premajhna razlika med nakupnimi in prodajnimi cenami mleka, ali drugače povedano, prenizek kosmati zaslužek. Večina zadrug je namreč pri določanju cen brez zadostnega vpliva, vsled prevelike in nelojalne konkurence.

T r e t j i č. Izguba pri mlečnih izdelkih, ker n. pr. večino sira izdelajo v času, ki je za to najmanj primeren, pa tudi nobene zadostne kalkulacije ne vodijo, kako se sploh mleko vnovči, kadar se predeluje v izdelke.

Če so torej težkoče, oziroma izgube naših mlekarň takega značaja, potem je pač jasno, da jim tudi z eventualnimi večjimi podporami ne bo pomagano, ker bi se izgube kljub temu ponavljale iz leta v leto. Zato se bo morala pač vsaka posamezna zadruga pobrigati, da odpravi vzroke, ki povzročajo izgubo, in šele, ko bo to storila, bo moralno upravičena zahtevati podporo, ker le v tem slučaju bo tudi dana gotovost, da se bo podpora porabila v produktivne svrhe, kar je tudi namen javnih podpor, ne pa pokrivanje poslovnih izgub.

Kot produktivne lahko označimo podpore v sledečih slučajih:

N a k u p i n v e n t a r j a. Imamo zadruge, ki si ves čas po vojni niso nabavile še nobenega novega stroja, oziroma druge, ki so bile ustanovljene pozneje, katerih inventar je tako primi-

tiven, da vnaprej izključuje zadostno izkoriščanje mleka in kvalitetne izdelke.

Ker pa so cene mleka in mlečnih izdelkov danes v resnici tako nizke, da je skoraj vsak zaslužek nemogoč, se da podeljevanje podpor iz javnih proračunov v svrhu nakupa inventarja v celoti zagovarjati. Ker pa so podpore, ki jih posamezne zadruge sedaj dobivajo, tako majhne, da ni mogoče iz njih ničesar naenkrat nabaviti, jih je treba pač zbirati in v bilanci izkazovati na posebnem fondu, ki naj se imenuje n. pr. »Fond za izpopolnitev inventarja«. Ko bo ta fond narastel na potrebno višino, se bo lahko nabavil potreben inventar, ne da bi bili člani zaradi tega obremenjeni. Tudi poslovanje je urediti tako, da se vsako leto napravi vsaj majhen prebitek, ki naj se istotako porabi za nakup inventarja. Dolžnost vsakega dobrega gospodarja je, da skrbi za svoje premično in nepremično imetje, ga vzdržuje in sproti izpopolnjuje. To velja tudi za vse zadruge, zlasti pa za mlekarke, kjer je dober inventar tako silno važen.

Poleg izpopolnitve inventarja in stavb se more zagovarjati podeljevanje podpor še v sledeče namene: Izvajanje hlevske kontrole, reklama in izpopolnitev prodajne organizacije, v kolikor jo ta ali ona zadruga ima. Zlasti s hlevsko kontrolo, ki naj bi bila redno združena z veterinarskim pregledom in cepljenjem krav s tuberkulinom, so združeni zelo visoki stroški, ki se zadrugi v resnici ne izplačajo tako kmalu. Ker pa je taka kontrola predpogoj za dobavo prvovrstnega mleka (toda samo predpogoj), je take izdatke lahko zagovarjati, četudi se krijejo iz javnih podpor.

Če bi hoteli, da bi vse naše zadruge krenile na pot izboljšanja in napredka, da bi vse pričele izpopolnjevati inventar tako, da bi ustrezal zahtevam časa, izvajati hlevsko kontrolo, združeno z veterinarskimi pregledi, za zadostno mlečno propagando i. t. d., bi bilo potrebno, da n. pr. kr. banska uprava dravske banovine vnese v svoj proračun letno vsaj en milijon dinarjev, t. j. petdesetkrat toliko, kot je določeno v tekočem proračunu.

Da pa bomo mogli zagovarjati tako vsoto, ki je napram dosedanjemu znesku, porabljenemu v ta namen, res visoka, ni pa visoka, če se upošteva važnost mlekarstva za naše kmetijstvo in narodno gospodarstvo, naj se naše zadruge zavedajo sledečega:

Predvsem mora naše mlekarstvo samo pokazati svojo življenjsko silo, voljo za delo in napredek, predvsem pa zavest, da se dajejo podpore iz davkoplačevalskega, to je ljudskega denarja, ki se sme porabiti le v svrhu, za katero je bil odobren in to čim vestneje.

In baš zato, ker se naše zadruge tega niso zmeraj zavedale, ker niso ustvarjale, ker se niso dovolj potrudile za napredek, se je na merodajnih mestih uveljavilo prepričanje, da z mlekarstvom tako ali tako nič ni, da mu nobena podpora ne more pomagati. Tako je znesek, ki je bil v banovinskem proračunu določen za pospeševanje mlekarstva, konpel iz leta v leto in je sedaj, kot sem že omenil, na razpolago le še Din 20.000.

Če n. pr. zadruga Y dobi podporo za napravo mlečne pivnice, a ta znesek izkaže v računu zgube in dobička kot do-

biček zato, da je poslovna zguba manjša, potem je podpore pač težko zagovarjati. Če dobi druga zadruga podporo zato, da bi izvedla hlevsko kontrolo, a vem, da je ljudje, ki to zadrugo vodijo, nikoli ne bodo izvedli, in da tozadevne prošnje sploh resno mislili niso, potem je v bodoče kakršnokoli podporo tej zadrugi pač težko zagovarjati.

In takih primerov bi lahko naštel še nekaj. Če torej hočemo, da bodo javna oblastva, predvsem banovina, mlekarstvo podpirala, delajmo tako, da bo vsak tozadevni izdatek v doglednem času prinesel tudi neko korist, predvsem pa preprečimo nepravilnosti, kakršne sem zgoraj omenil.

Priznanje združništvu.

Pri nas čujemo včasih tu in tam z merodajnih mest lepe besede o potrebi in važnosti združništva. Dejansko pa se mora naše združništvo boriti z velikimi zaprekami. Zakonodajca zadnjih let je kazala vse prej nego tendenco zadrugam olajšati njihovo delo. Naj opozorimo tu le na določbe obrtnega zakona, ki naravnost onemogoča ustanavljanje nekaterih vrst zadrug, drugim pa zelo ovira njihov razvoj. Tudi davčna zakonodaja je v zadnjih letih šla za tem, da zadruge kolikor se da pritisne ob steno. Še bolj kakor zakonodajca sama se pa v tem oziru odlikuje davčna praksa, ki zahteva od zadrug toliko podatkov, pojasnil, vlog, prilog i. t. d., da se preprosti tajnik navadne zadruge nič več ne spozna v celi množici naredb, razpisov, odlokov in kakor se že imenujejo ti raznovrstni nalogi. Če mogoče še večje so zahteve v taksnih zadevah. Vsaka zadruga bi že skoraj morala imeti izvežbanega jurista, da bi mogla v redu izvrševati birokratično delo, ki se ji nalaga. Nihče ne pomisli, da opravljajo funkcionarji pri zadrugah svoje delo večinoma brezplačno ali proti prav malenkostni odškodnini. Taki pretirani izrastki birokracije pa ubijajo v ljudeh

vsako dobro voljo za prostovoljno delo v korist splošnosti in to je za združništvo velika škoda. Res je, da se tudi nekaj stori za združništvo, ali kar gradi ena roka, to podira druga.

Vse to spričuje, da ideja in delo združništva ne najde onega umevanja in ocenjevanja, ki ga zasluži. In to kljub temu, da podajajo zadruge dan za dnem dokaze, da opravljajo v službi ljudstva nesebično delo za prospeh kmetijstva in raznih drugih gospodarskih panog in da store silno veliko, da se izravnavajo vedno večja interesna nasprotja, ki jih povzročata sedanja kriza. Upajmo pa, da se bodo tudi pri nas razmere izpremenile in da bo tudi naše združništvo našlo v javnosti za svoje nesebično delo tisto priznanje, ki mu gre. Ako združništvo ne bo klonilo, bodo brez dvoma tudi pri nas odločujoči činitelji prej ali slej morali upoštevati veliki pomen združništva za gospodarski in socialni napredek nižjih slojev.

Potem bomo lahko tudi pri nas čuli tako izjavo, kakor jo je pred kratkim podal češkoslovaški minister za socialno skrbstvo, ki je dejal:

»Naše konsumno združništvo je postalo važen faktor v gospodarskih za-

devah za gospodarsko in s tem tudi za socialno dviganje širokih ljudskih slojev. Prav rad ugotovim, da se naše, na idejah samopomoči in sodelovanja osnovano zadružništvo kaže v svojem gospodarskem poslanstvu kot objektiven gospodarski faktor in da je v svojem gospodarskem delovanju lojalno nasproti gospodarskim komponentam. Zadruge niso samo gospodarski, ampak tudi zelo pomemben socialni in kulturni faktor. Zadruge izvršujejo svoje funkcije v prilog socialno slabih, zlasti v sedanji gospodarski krizi, ko so dostikrat v podporo onim, ki so najbolj ogroženi. V zavesti svojega dela in svoje stvarnosti sme naše zadružništvo biti uverjeno, da izvira tista nenaklonjenost, ob katero zadeva tu in tam delovanje zadrug, bolj iz neumnosti kakor iz hudobne volje, da je ta nenaklonjenost samo prehodna in da se bodo ob napredovanju gospodarskega sodelovanja sedanji nasprotniki zadrug prepričali, da je njihovo zadružni misli nasprotno stališče gospodarsko popolnoma neutemeljeno.

Ondi, kjer poteka ta zavest proti zadrugam iz zle volje, ondi se bodo zadruge gotovo z uspehom postavile v bran in ministrstvo za socialno skrbstvo jim bo v tej pravični obrambi po svojih močeh prišlo na pomoč.

Če se zadrugam očita, da so z davki manj obremenjene, je ta očitak nepravilen. Prezre se namreč dejstvo, da izvršujejo zadruge svoje delovanje brez namena po profitu, da slone na načelu samopomoči in stoje pod javno kontrolo, da se njihova gospodarska podlaga opira samo na majhne deleže stotisočev malih ljudi. Drugače pa so zadruge v istem konkurenčnem položaju kakor druge gospodarske organizacije, tako da je neupravičeno govoričenje, da uživajo zadruge prednosti na škodo drugih gospodarskih slojev.

Ponovno hočem ugotoviti, da ministrstvo za socialno skrbstvo na področju svojih možnosti vestno izvršuje svojo dolžnost, da varuje interese potrošnikov, zlasti socialno slabih potrošnikov.

Položaj kmečkega stanu na Ruskem.

Izginile so meje in z njimi samostalni kmetje v Rusiji. Zemlja je izgubila gospodarje, ki so se na nji rodili in umirali. Prišla je nova gospoda, ki se pa ni brigala za zemljo. Ravnali so z zemljo kakor mačeha in ona jim za mačehovsko obdelovanje daje mačehovsko letino.

Vsaka koča svedoči o tem, da nima gospodarja, nihče je ne popravlja. Ne prepleta, neokopana repa, redko, mestoma ovenelo žito kliče po boljšem gospodarju.

In vendar so bili kmetje tisti, ki so odločili revolucijo. Zahotelo se jim je zemlje, po zemlji je bil stalen glad in boljševiki so jim zemljo obljubili ali ne dali. Na Ruskem je nastal prevrat, revolucija je bila končana, toda letina je padla pod polovico povprečnega predvojnega pridelka. Nastal je glad, hujši neprijatelj kot je bila vojna. Položaj je bil brezupen, kmetje bi ga morali rešiti in tako je bila kmetom v obdobju NEPU dana pravica, da so smeli uživati zemljo. V celoti je bilo v zelo

kratkem času doseženo predvojno razmerje, kar se tiče obdelane površine, žitnih pridelkov in industrijskih rastlin kakor tudi pri živini. Po celi deželi je nastala obča blaginja, pa ne za dolgo.

V prvi petletki je bilo napravljenih iz 14 milijonov kmečkih selišč 200.000 kolhozov. Kmečka selišča so obremenili z neznosnimi davki, ki so na mah upropastili kmetovalce. Vse se je brezobzirno kolektiviziralo in zdelo se je, da je vse to malenkost. Zlagali so gigantska veleposestva. Površina posevkov se je zvišala za 20 odstotkov nasproti predvojni. Pri iskanju novih form in metod za vodstvo veleposestev so tavalili v popolni temi.

Posledica je bila, da je bil po hektaru nizek donos, ki je vkljub temu, da je bila površina orne zemlje bistveno povečana, globoko padel pod predvojno letino. Pri žetvi po kolhozih je ostajalo do 9 odstotkov zemeljskih pridelkov nepospravljenih. Živine je ostalo komaj 40 odstotkov prejšnjega stanja. Nazadovanje živine je povzročilo slabo oskrbovanje in zanikrno krmljenje. Uvedeno je bilo obsežno gojenje industrijskih rastlin, katero pa je silno daleč zaostalo za načrtom. Kajti pozabilo se je, da je treba za uspešno gojenje posebnih kultur dolgoletne aklimatizacije podvrst, skrbne izbire in gojenja posevkov, pozorne skrbi v vegetačni dobi, dolgoletne izkušnosti in kar najbolj vestnega dela.

Prav hitro so se komunisti prepričali, da je tako gospodarstvo nemogoče. Velikost površine, obdelovane v razmerju z enim žitnim kolhozom, so sedaj bistveno zmanjšali, kajti vprašanje ekonomskega pridelovanja na ogromnih površinah se ni dalo rešiti niti tehnično niti administrativno brez velikih izgovorov.

pri pridelkih, strojih in investicijah sploh.

Spomladansko delo se začenja pozno, stroji niso pripravljeni za delo, marsikje so razbiti, z njimi se slabo ravna, nikdo se ne briga, da bi se ob pravem času posejalo in želo. Vsled tega pada tudi pridelek, in to v krajih, o katerih se je govorilo, da so žitnica Evrope.

Vlada je poslala iz mest na deželo 25.000 komunistov in pričakovala, da se bo rusko poljedelstvo bistveno izboljšalo, toda tega ni dočakala. Traktorji in drugi stroji ne pomagajo, pomaga edino osebnostna zveza med kmetovalcem in zemljo in ta zveza dela čudeže. Kmetova ljubezen do lastne grude premaga vse ovire in najhujše zapreke in je urno gibalo napredka v kmetijstvu. Kmetijstvo je treba razumeti, ni to samo golo pridelovanje, kakor to zmotno pravijo komunisti, priroda je živ organizem.

Kmetijstvo izrablja ceste, do mest prihajajo kmetijski pridelki v nedovoljeni množini, slabi kakovosti in po zelo visoki ceni. Medtem ko znaša plača strokovnih delavcev mesečno 250 do 300 rubljev, je uradna cena za 1 kg govejega mesa 9.60 rubljev, prašičjega 10.40, telečjega 12, vendar v taki kakovosti, da bi ga pri nas nihče ne kupil. Stlačena klobasa stane 1 kg 10 rubljev, salama 27 do 36 rubljev, čajno maslo 22, sir 14.80, 10 jajec 4.50, loj 15 rubljev. Pasterizirano mleko stane 1.50, pšenična moka in zdrob 4.50, 1 kg kruha 0.90 do 3.50 rubljev. Nakupna veljava rublja pri živilih znaša približno okoli 1.80 Din, kadar pa gre za cene za obutev, perilo, oblačila in podobno blago, je nakupna veljava rublja še znatno nižja.

Če je življenjski standard ruskega delavca nizek, se more reči, da je delavca-kolhoznika naravnost boren. Obleka je revna, oblačilnega blaga niti perila si sploh ne more kupiti, ker so ti predmeti jako dragi z ozirom na njegove nizke prejemke, kajti večino letine mora za trdo, zelo nizko, od države določeno ceno oddati državi.

Sedaj se po novejših naredbah vračajo kmetovalcem njihova poslopja in

se jim izroča na osebni užitek živina in vrt in se ustavlja likvidacija vrtov in živine posameznikov. Od tega olajšanja se pričakuje, da bo kmalu zadosti mleka, masla in mesa. To popuščanje zasebne lastnine naj bi postala gonilna sila, ki naj požene rusko vas za znaten kos pota naprej v smeri k blagostanju in zaceli rane, ki jih je kmetijstvo utrpelo z dosedanjimi poizkusi.

Uredba o omejitvi odsvajanja nepremičnin.

Na podlagi čl 55, točka 1, odst. 1, ki določa, da sme minister pravde sporazumno z nekaterimi drugimi ministri (kmetijski, vojni in notranji) predpisovati z uredbami z zakonsko močjo za posamezna obmejna območja okrožnih sodišč utesnitve glede odsvojevanja nepremične imovine in dotični postopek, je bila izdana

»Uredba z zakonsko močjo o omejitvi odsvojitve nepremične imovine na področju Apelacijskega sodišča v Ljubljani«

V naslednjem prinašamo po »Službenih novinah« celotno besedilo uredbe, ker je velike važnosti za vse nepremičninske posle v Sloveniji:

Čl. 1. Na področju okrožnih sodišč Maribor, Celje, Ljubljana in Novo mesto in sicer na področju okrajnih sodišč: Dolnja Lendava, Murska Sobota, Ljutomer, Gor. Radgona, Ormož, Ptuj, Sv. Lenart, Maribor, Slov. Bistrica, Marenberg, Prevalje, Slovenjgradec, Šoštanj, Gornjigrad, Vransko, Slov. Konjice, Celje, Kamnik, Tržič, Kranj, Radovljica, Kranjska gora, Brdo, Škofja Loka, Ljubljana, Vrhnika, Logatec, Cerknica,

Lož, Kočevje, Ribnica, Vel. Lašče je dovoljen prenos lastništva nepremičnin na podlagi pravnih poslov med živimi samo po odobritvi komisije za odobritev prenosa nepremičnin, določene v čl. 7. To velja tudi za primer, če se daje nepremičnina v zakup na več kot 5 let.

Če komisija ne da odobritve, se bo smatralo, da pravni posel ni bil zaključen.

Čl. 2. Za prenos pravice lastništva odnosno za dajanje v zakup nepremične imovine ni potrebna odobritev komisije, če je uradno ugotovljeno, da je nepremičnina namenjena za svrhe narodne obrambe, državne uprave, banovinske ali občinske uprave ali javnega prometa. Ravno tako ni potrebna odobritev komisije, če gre za prenos pravic lastništva nepremičnin v zemljiški knjigi na podlagi razlastitvenih odlokov agrarnih oblasti po zakonu o likvidaciji agrarne reforme na velikih posestvih od 19. junija 1951 z izpremembami in dopolnitvami od 5. decembra 1951 in 24. junija 1955 ali na podlagi pogodb, odobrenih po čl. 36 omenjenega zakona.

Čl. 3. Zahtevana odobritev se bo da-

la, če to ne bi bilo nasprotno predpisom čl. 4 in 5.

Posebno se bo dala odobritev: 1. Če se prodaja vse kmečko posestvo kot samostojna gospodarska enota in če ga bo kupec sam obdeloval. 2. Če se z nakupom povečuje kmečka posest.

Čl. 4. Komisija bo odbila prošnjo za odobritev prenosa lastništva, odnosno dajanja v zakup, če bi odnosni pravni posel bil nasproten splošnim državnim interesom.

Čl. 5. Prenos lastništva, odnosno dajanje v zakup nepremičnin se ne bo odobrilo: 1. Če kupec kupuje zemljišče v spekulativne namene. 2. Če se kupujejo kmečka posestva ali njih deli za ustanavljanje velikih posestev ali za povečanje veleposestev. 3. Če bi bilo to nasprotno interesom državne obrambe.

Dajanje nepremičnin v zakup se ne bo odobrilo, če bi se s tem zakupom šlo za tem, da se izigrajo predpisi te uredbe glede prenosa lastništva nepremičnin.

Čl. 6. Prošnji, s katero se zahteva odobritev komisije, ni treba priložiti potrdila o zaključenem pravnem poslu, ampak je dovolj, da se v prošnji navedejo vse okoliščine, ki so važne za ocenjevanje pravnega posla.

Čl. 7. Za dajanje odobritve prenosa lastništva odnosno dajanja v zakup nepremičnin na področju okrajnih sodišč, navedenih v čl. 1, je pristojna komisija za odobritev prenosa nepremičnin, ki se ima sestaviti na sedežu vsakega navedenih okrajnih sodišč. V komisijo pridejo: 1. Starešina okrajnega sodišča ali sodnik, katerega odredi starešina okrajnega sodišča, kot predsednik. 2. En član, katerega odredi splošna upravna oblast. 3. Predsednik občine, v katere področju

leži večji del nepremičnine, ali en član občinske uprave, ki ga odredi uprava.

Služba članov komisije iz prvega odstavka je častna služba.

Članom komisije se morejo postaviti tudi namestniki, ki jih bodo zamenjali v primeru zadržanosti.

Člani komisije, ki niso državni uradniki, bodo dali predsedniku svečano obljubo, da bodo vestno in nepristransko vršili službo.

Čl. 8. Posli po tej uredbi se imajo najhitreje dovrševati.

Komisijo sklicuje, vsaj enkrat vsakih 15 dni, predsednik, ki bo na vsako sejo poklical vse člane. Če ni predmetov za reševanje, se komisija ne bo sestala.

Seje komisije niso javne.

Komisija sklepa z večino glasov. Če so glasovi enako razdeljeni, odločuje predsednikov glas. Za delo komisije je dovolj, če sta prisotna predsednik in en član.

Čl. 9. Seje komisije bodo v prostorih okrajnega sodišča.

Komisija bo imela svojega zapisničarja, katerega odredi predsednik iz vrst uslužbencev okrajnega sodišča.

Ustmene predloge in izjave strank bo sprejemal v zapisnik uslužbenec okrajnega sodišča, ki ga odredi predsednik.

Predlogi, s katerimi se zahteva odobritev komisije, se bodo vpisovali v poseben zapisnik, katerega bo predpisal predsednik apelacijskega sodišča.

Pisarniške potreščine bo dalo komisiji na razpolago okrajno sodišče.

Pisarniške posle komisije bo opravljala pisarna okr. sodišča.

Čl. 10. Komisija bo izvedla ogleda, potrebne za pravilno sklepanje. Ona lahko zahteva mišljenje državnih in samoupravnih oblasti, more pa tudi zasli-

šati ali dati zaslišati strokovnjake ali prič. Državne in samoupravne oblasti morajo reševati prošnje komisije kot nujne.

Proti dani odobritvi za prenos lastništva odnosno dajanj v zakup, ni pravnega leka. Vendar ima vsak član, ki je glasoval proti odobritvi, pravico, da se predmet dostavi komisiji II. stopnje na reševanje. Taka zahteva se mora postaviti na sami seji, na kateri je bila dana odobritev. V tem primeru se odobritev ne bo dostavila stranki, ampak se ves predmet dostavi komisiji II. stopnje na odločanje.

Odbita prošnja se more ponoviti, če se navedejo nova dejstva ali novi dokazi.

Proti sklepu, s katerim se odbija prošnja, se more stranka pritožiti na komisijo za odobritev prenosa II. stopnje v roku 15 dni, ki se ne more podaljšati. Pritožba se izroča predsedniku komisije, ki je dolžan v roku 3 dni dostaviti jo predsedniku komisije II. stopnje.

Čl. 11. Komisija II. stopnje se ustanovi na sedežu apelacijskega sodišča v Ljubljani.

V komisijo II. stopnje pridejo: 1. Predsednik apelacijskega sodišča ali apelacijski sodnik, katerega odredi predsednik, kot predsednik. 2. En član, katerega odredi ban. 3. En član, katerega odredi banski svet. Za čas do 31. marca 1957 imenuje tega člana ban.

Odredbe čl. 7, odst. 2, 3 in 4 ter čl. 8 in 9 se bodo uporabljale primerno.

Komisija II. stopnje mora skleniti sklep v roku 8 dni.

Čl. 12. Prošnji za prenos pravice lastništva ali za vpis pravice zakupa nepremičnin na podlagi pravnega posla, za katerega je potrebna odobritev komisije, se mora priložiti odpravek od-

loka komisije. Če ta odpravek ni priložen, bo prošnja zavržena.

Čl. 13. Pri pridobivanju lastništva nepremičnin po izvršenem postopku bo izvršna oblast, preden odloči o prisojanju, dostavila ves predmet komisiji (čl. 7), da sklene odlok po predpisih te uredbe. Če komisija odbije odobritev, bo izvršna oblast vzkratila prisajo.

Čl. 14. V kolikor s to uredbo ni drugače določeno, veljajo za delo komisije smiselno predpisi zakona o sodnem nepravnem postopku.

Čl. 15. V postopku po tej uredbi, pa z izjemo postopka pred rednimi sodišči, za vloge, zapisnike, priloge kakor tudi za uradne odpravke se ne plača nobena taksa.

Čl. 16. Poleg predpisov te uredbe, določenih za področje apelacijskega sodišča v Ljubljani, veljajo za tuje državljanke za področje vse države razen onih, navedenih v čl. 55 točka 1, odst. 6 fin. zakona za 1936-37, veljajo tudi še odredbe čl. 55, točka 1, odst. 2, 3, 4 in 5 fin. zakona za 1936-37.

Čl. 17. Omejitve, določene s čl. 1—16 te uredbe veljajo tudi za one pravne posle, glede katerih je bil do dne uveljavljenja te uredbe podan pri sodišču predlog za prenos pravic lastništva ali za vpis pravic zakupa nepremičnin.

Čl. 18. Kdor z netočnimi in nepopolnimi podatki izigra ali skuša izigrati predpise te uredbe, bo kaznovan z zapornom do 30 dni ali denarno kaznijo do 1500 Din. — Kazni izreka upravna oblast I. stopnje.

Čl. 19. Uredba dobi obvezno moč z dnem objave v »Službenih novinah«.

Uredba je bila objavljena v »Službenih novinah« dne 8. septembra 1936 in je tega dne stopila v veljavo.

Zvezine objave.

Prijave za družbeni davek. V letošnji 7. številki Narodnega Gospodarja smo v članku »Prijave za odmero družbenega davka« obširno razložili dolžnosti, ki jih imajo zadruge v tem oziru. Potem, ko je bil ta članek izšel, so dobile mnoge zadruge od finančne direkcije pozive, da morajo vložiti na posebni tiskovini formalno prijavo za odmero družbenega davka. Take pozive so dobile zadruge, ki so družbenega davka oproščene, kakor tudi zadruge, ki morajo družbeni davek plačevati. Tedaj smo tudi omenili, da je finančna direkcija izdala omenjeni poziv po nalogu finančnega ministrstva z dne 19. maja 1956, št. 23.727-56-III.

Zadružna zveza je takoj, ko je zvedela za navedeni odlok, vložila pri finančnem ministrstvu ugovor, v katerem je opozorila, da so take zahteve v zakonu neutemeljene in da so tudi brezsmiselne, ker se nalaga nepotrebno delo tako zadrugam kakor tudi davčnim oblastem. Prvo posredovanje ni imelo uspeha. Nato je zveza še enkrat ponovila svojo predstavko in prosila za intervencijo oba slovenska ministra. Obveščeni smo in tudi Glavna zadružna zveza nam poroča, da je finančno ministrstvo sedaj izpremenilo svoje stališče in da bo izdalo nov odlok, v katerem bo v glavnem ugodilo našim zahtevam. Postopek glede prijav za odmero družbenega davka bo v bodoče približno tak, kakor je bil doslej. Oproščenim zadrugam ne bo treba delati posebnih prijav, pač pa bodo morale za vsako posamezno davčno leto dokazati, da izpolnjujejo vse pogoje, ki jih obsega zakon za priznanje davčne prostosti. To bodo dokazovale s podatki, ki

so navedeni v našem članku v julijski številki. Neoproščene zadruge pa bodo morale predlagati posebne formalne prijave z vsemi podatki, ki so istotako naštetih v imenovanem članku.

Zadruge, ki so podvržene družbenemu davku, opozarjamo, da morajo prijavo za odmero družbenega davka vložiti v petih mesecih po preteku poslovnega leta, oziroma najkasneje v 15 dneh po občnem zboru, na katerem je bil odobren računski zaključek. Ako tega ne store, se jim predpiše kazen, ki je prav huda in znaša 15% osnovnega davka.

Gospodarstvo.

Načrt elektrifikacijskega zakona.

Če se bo uresničil elektrifikacijski zakon v tej obliki, kakor je sestavljen, si od obetane centralizacije in ustanovitve elektrifikacijskega fonda ni mogoče za Slovenijo pričakovati kakih koristi, pač pa bi pomenil uzakonjeni projekt zastoj v elektrifikaciji Slovenije. Računali smo, da bo znašal naš prispevek v ta sklad okoli 8 milij. Din letno.

Sedaj objavlja »Slovenija« zanimive podatke g. A. Ž., iz katerih je posneti, da je znašala produkcija električne energije v Sloveniji leta 1954 185 milijonov kilovatnih ur, od česar je bilo porabljeno za luč 10,450.000 ur, za pogon 90 milijonov, v elektrotehnične in druge namene pa 57 milijonov ur. Leta 1955 je znašala produkcija električnega toka za 235 milijonov ur. Leta 1954 je bilo pobrane državne trošarine na električni tok v vsej državi, od česar je dala Slovenija skoro 20 milijonov, torej 41% vse vsote, dočim znaša delež produkcije električne energije v Sloveniji v pri-

meri z vso državo le 26%. Dajatve Slovenije računa g. A. Ž. na letno do 6 milijonov dinarjev za novi elektrifikacijski fond. Letos bo s posojilom 7 milij. banovina elektrificirala velik del Dolenjske. V desetih letih bi pobral ta fond iz Slovenije več denarja kot ga je potrebno, da se izvede elektrifikacija vseh pomembnejših krajev v Sloveniji, ki trenutno še nimajo elektrike. Ta fond za elektrifikacijo Slovenije ne bi nič prispeval, saj imamo že dovolj slabih izkušenj s podobnimi centraliziranimi fondi in ostalimi denarnimi ustanovami. Na koncu zahteva pisec okvirne zakone, da bomo mogli svoje gospodarstvo sami urejati tako, kot to zahtevajo naše razmere.

Ljubljanska borza l. 1935. Ves promet na borzi se je povečal od 173.4 na 214.76 milij. Din od 1934 na 1935. Promet se je razdelil sledeče (v oklepajih podatki za 1934): les 1.5 (2.2), žito, mlevski izdelki 1.7 (0.66), ostalo blago 0.075 (0.02), efekti 0.56 (0.5), devize 210.9 (170.2), valute 0.02 (0.07) milij. Din.

Skupni devizni promet je narasel od 170.2 na 210.9 milij. Din. V letu 1935 je bilo največ prometa v teh-le devizah (v oklepajih podatki za leto 1934): London 56.64 (58.65), Dunaj 48.1 (50.50), Newyork 27.6 (16.97), Curih 25.0 (13.45), Pariz 17.9 (10.5), dinarska deviza 14.5 (25.5), Trst 7.4 (5.47), Amsterdam 5.5 (2.15) Madrid 3.7 (1.4), Berlin 3.24 (1.7), Solun 2.34 (1.5) milij. Din itd.

Promet v lesu je bil naslednji (v vagonih, v oklepajih podatki za 1934): deske 50 (135), drva 1 (7), frizi 21 (8), hlodi 1 (—), kolci 1, letvice 1, plohi 42 (57), pragovi 1 (8), remeljni 24 (1) in trami 11 (52), skupno 153 vag. (287 vag. z 1 vag.

oglja) v skupni vrednosti 1,473.865 Din (2,198.651 Din).

Število lani pripadlih tožb je znašalo 1.722, dočim jih je bilo 1934 1.166. Terjatve, za katere so bile vložene tožbe, so narasle od 3.655 milij. na 3.882 milij. dinarjev. Od 1391 pravnih je trajalo postopanje v 182 primerih le do 8 dni, v 857 primerih do 14 dni, nad 14 dni do 1 meseca pa v 352 primerih. Postopanje nad 1 mesec je trajalo v primerih težavne vročitve tožbe ali pa zaradi preložitve razprave v svrhu izvedbe dokaznega postopanja.

Donos neposrednih davkov. Po uradnih podatkih poročajo, da je znašal lani donos neposrednih davkov 1861.1 milij. dinarjev, od česar odpade na posamezne vrste davkov: splošni davki: zgradarina, zemljarina in pridobnina 1210.0, rentni davek 36.5, davek na dobiček družb, zavezanih javnemu polaganju računov 14.0, uslužbenski davek 136.4, uslužbenski davek državnih uslužbencev 117.8, davek prodajalcev srečk, agentov in potujočih obratov 2.4, vojnica 4.1, skupni davek na poslovni promet 295.7, luksuzni davek 27.9 in obresti 16.5 milij. Din.

Po podatkih za 1935 se je razdelil donos neposrednih davkov sledeče:

	banovine milij. Din	na 1 prebiv. Din	% vsega donosa
Belgrad	301.5	1270	16.5
donavska	460.2	200	24.7
savska	430.7	166	25.1
dravska	261.6	235	14.—
drinska	110.1	65	5.9
moravska	88.5	61	4.8
vardarska	76.4	46	4.1
primorska	47.7	54	2.6
zetska	47.0	51	2.5
vrbaška	37.6	37	2.—

Ta tabela nam kaže, da je Slovenija, preračunano na 1 prebivalca, najbolj obremenjena pokrajina v državi po neposrednih davkih, z izjemo Belgrada. Toda pri Belgradu je treba upoštevati, da Belgrad nima banovinskih dajatev, dočim znašajo pri nas doklade samo za banovino 50%, 5% za ceste in 5 za zdravstvo, tako da znaša že banovinska doklada na neposredne davke 60%. Celo bogata Vojvodina plača relativno manj neposrednih davkov kot Slovenija. Lanski odstotek našega deleža pri državnih neposrednih davkih je narastel od 12.1 v letu 1934 na 14%. Sicer nam pa daje naslednja tabela pregled o tem, koliko neposrednih davkov je plačala Slovenija od uvedbe novega zakona o neposrednih davkih. Pripominjamo, da je po štejtju leta 1951 znašal naš delež pri prebivalstvu vse države 8.2%.

	vsa država milij. Din	od tega Slovenija milij. Din	
1929	2.005.8	205.2	10.2%
1930	2.323.4	225.9	9.7%
1931	1.771.9	199.9	10.2%
1932	1.676.3	225.0	13.4%
1935	2.141.0	248.7	11.6%
1934	2.210.0	276.1	12.1%
1935	1.861.1	261.6	14.0%

Kmečki dolgovi pri bankah. Vprašanje kmečkih dolgov se bliža menda svoji rešitvi. Narodna banka je zbrala podatke o stanju kmečkih dolgov pri bankah. Po teh podatkih imajo banke 404.000 kmečkih menic za skupno vsoto 1.520 milijonov dinarjev, od katerih znašajo neplačane obresti 134 milijonov dinarjev. Od teh menic je 256.000 takih,

ki se glase na vsote od 2000 do 5000 dinarjev. Kar se tiče garancije, je bilo približno 956 milijonov Din zavarovanih s hipoteko, okoli 58 milijonov pa s supergarancijami. Ena tretjina kmečkih dolgov pri bankah je torej takih, ki niso zavarovani ne s hipoteko, ne s kako drugo supergarancijo. Od vsega kmečkega dolga pri bankah je 58% takega, ki odpada na posojila izpod 5000 Din, dočim odpada 42% na višja posojila.

Poleg meničnih posojil pa obstoje pri bankah še druga kmečka posojila v tekočem računu in na vknjižbo, ki znašajo 208,336.000 Din. Potemtakem bi bili kmetovalci pri bankah zadolženi vsega skupaj za 1732,673.000 Din.

Po pokrajina so kmečki dolgovi pri bankah razdeljeni tako-le:

	milijonov Din	v %
Vojvodina	591	34.1
Srbija	404.6	23.4
Hrvatska	258.9	14.9
Slovenija	238.7	13.8
Bos. in Hercegovina	178.2	10.3
Dalmacija	43.4	2.5
Črna gora	17.8	1

Na konferenci, ki so jo imele banke pri Narodni banki, se je poudarjalo, naj bi se kmečki dolgovi pri bankah do zneska 2000 Din sploh izvzeli iz zaščite. Potem bi ostalo še za kakih 800 milijonov posojil, ki bi jih bilo treba konvertirati. Banke so mnenja, da ni treba, da država razdolžuje one kmetovalce, katerih dolg ne znaša nad 15% njihove imovine.